

Länsstyrelsen
Gävleborg

Kulturmiljö och Folkhälsa
Per Thorén
Tel. 010-225 15 74
per.thoren@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

2016-03-15

1 (3)

Lst 430-7663-15

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande angående remiss av betänkandet (SOU 2015:89) Ny Museipolitik

Kulturdepartementets dnr: Ku2015/02515/KL

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg ställer sig i allt väsentligt kritisk till museiutredningen 2014/15 (SOU 2015:89) Ny museipolitik.

Länsstyrelsen Gävleborg ställer sig frågande till utredarens förslag om:

- ändrad museidefinition
- ny museilag
- ändring av Kulturmiljölagen (1988:950) 2 kap, § 17
- ny myndighet för museer och utställningar

Angående ändrad museidefinition

Sverige har idag en väl fungerande museidefinition. Den togs fram i Museiutredningen på 1990-talet och förklarar på ett föredömligt sätt museernas syfte och roll i samhället:

”Ett museum är en del av samhällets kollektiva minne. Museet samlar in, dokumenterar, bevarar och levandegör föremål och andra vittnesbörd om människors kultur och miljö. Det utvecklar och förmedlar kunskap och bjuder upplevelser för alla sinnen. Det är öppet för allmänheten och medverkar i samhällsutvecklingen. Museets syfte är bildning för medborgarna”.

Den av utredaren föreslagna nya museidefinitionen ”en institution som bedriver utställningsverksamhet som är öppen för allmänheten och som har avlönad personal” uppfattar Länsstyrelsen Gävleborg som otydlig. Definitionen öppnar för en förändrad funktion för museerna, där de lika gärna skulle kunna fungera som turistbyråer eller konsthallar.

Angående ny museilag

I den föreslagna nya museilagen finns inga traditionella museala skrivningar. Man använder t.ex. inte formuleringen ”vårda och bevara”, vilket är ett av grundfundamenten för museal verksamhet. Istället anger man i lagförslaget att museernas samlingar ska förvaltas aktivt (§§10-12), vilket innebär att föremål ur samlingarna ska kunna avyttras (bytas bort, skänkas bort, säljas bort eller kastas bort).

Viss gallring i museernas samlingar kan i och för sig vara både önskvärd och nödvändig, och för detta ändamål bör långsiktigt hållbara gallringsföreskrifter tas fram. Länsstyrelsen Gävleborg anser emellertid att det är olämpligt att lagstifta om rätten att avyttra museiföremål (och hela samlingar av föremål) som allmänna museer köpt in för statliga och kommunala medel, och därefter vårdat under decennier. Likaså att allmänna museer ska kunna avyttra föremål och samlingar som donerats från privatpersoner, föreningar och företag.

Angående ändring av Kulturmiljölagen

Den av utredaren föreslagna ändringen av 17§, 2 kapitlet (1988:950) Kulturmiljölagen utgör en helomvändning vad gäller reglerna för hur arkeologiska fyndmaterial får och ska hanteras. Genom att ändra ordalydelsen i § 17 från *vårda till förvalta* vill utredaren göra det möjligt att sälja eller destruera arkeologiska fyndmaterial.

Förslaget skulle således ge museer möjlighet att göra sig av med fynd från arkeologiska undersökningar, och på så vis reducera kostnader för bl.a. magasin och konservering.

Vid en arkeologisk undersökning förstörs själva fornlämningen. Detta kan tillåtas eftersom arkeologerna samtidigt samlar in, dokumenterar, bevarar och levandegör de fynd, anläggningar och strukturer som grävs bort. Börjar man göra avkall på detta så tappar arkeologin i legitimitet, både som vetenskap och som musealt ämnesområde.

Den yttersta konsekvensen av betänkandets förslag är att framtidens museer kanske bara har en virtual reality upplevelse att erbjuda, istället för verkliga artefakter som är hundra, femhundra eller tusen år gamla.

Angående ny myndighet för museer och utställningar

Förslaget om en ny myndighet för museer och utställningar uppfattar Länsstyrelsen Gävleborg som märkligt. Idag finns flera myndigheter på kulturmiljöområdet, bl.a. Riksantikvarieämbetet, Riksutställningar och Myndigheten för Kulturanalys. Dessa myndigheter täcker mer än väl in det uppdrag som den

föreslagna nya myndigheten (Myndigheten för museer och utställningar) enligt förslaget skulle ansvara för.

Betänkandet förmår inte klargöra fördelarna med att skapa en ny myndighet, samtidigt som de befintliga strukturerna avvecklas eller begränsas. Länsstyrelsen anser därmed inte att det finns behov eller underlag för den föreslagna nya myndigheten.

Generella ställningstaganden

Det är Länsstyrelsens uppfattning att allmänna museer (statliga, regionala, kommunala och övriga offentligt styrda) även fortsättningsvis ska vara just museer. Som utredaren mycket riktigt påpekar har definitionen av vad som menas med ett museum ändrats under årens lopp. I tidigare definitioner har man emellertid alltid fört vidare tanken om museet som en institution med ett långsiktigt uppdrag att samla in, vårda, bevara och förmedla.

Den föreslagna nya museilagen utgör tillsammans med den föreslagna ändringen i Kulturmiljölagen en potentiellt förödande kombination, som i värsta fall kan skada såväl museiväsendet som det långsiktiga bevarandet av det gemensamma kulturarvet.

Museer har flera viktiga roller att spela. Att vårda samlingarna oavsett hur de ekonomiska och politiska vindarna blåser i samhället, utgör en av de viktigaste. Även om bara en liten del av samlingarna syns i museets utställningar, så kan alla vårdade föremål när som helst plockas fram och tillgängliggöras för forskning och allmänhet. Det är däremot inte möjligt att återskapa en samling som avyttrats.

Svar på denna remiss har beslutats av landshövding Per Bill efter föredragning av antikvarie Per Thorén.

Per Bill
Landshövding Gävleborgs län

Per Thorén
Antikvarie

Kopia med e-post till:

ku.remissvar@regeringskansliet.se